

УДК 343.148

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.34>**Анастасія Таранова***ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ*

ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ У РОЗСЛІДУВАННІ НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ МЕДИЧНИМ АБО ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ

У статті висвітлюються основні форми використання спеціальних знань під час розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Автором основну увагу зосереджено на характеристичні форми досліджуваних злочинів. У ході проведеного аналізу визначено спеціалістів та основні вимоги до них у разі залучення до розслідування кримінального провадження. Наголошується на ефективності участі спеціаліста у проведенні огляду місця події, допиту та освідування особи. Далі зосереджено увагу на перевагах консультацій, отриманих від спеціалістів, та їх необхідності задля оперативного отримання інформації, важливої для з'ясування обставин неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. У тому числі аргументовано, що результати консультаційної діяльності спеціаліста необхідно відобразити у протоколі слідчих (розшукових) дій або фіксувати на цифрових носіях інформації. Далі автор характеризує судову експертизу, яка має вагоме доказове значення у процесі розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Зупиняється на найбільш поширених експертизах, які призначають під час розслідування досліджуваних злочинів. Визначено суб'єктів застосування спеціальних знань у формі судової експертизи та основні вимоги до них. Автор робить кілька критичних зауважень щодо допиту експерта та наголошує, що така форма використання спеціальних знань прямо не передбачена на стадії досудового розслідування. Аргументовано, що за чинним КПК України допит експерта може бути здійснений лише у суді.

У підсумку встановлено, що використання таких форм забезпечить об'єктивність, повноту та всебічність досудового розслідування та сприятиме оперативному та ефективному розкриттю злочинів, що спричинені неналежним виконанням професійних обов'язків медичного або фармацевтичного працівника.

Ключові слова: слідчі (розшукові) дії, спеціальні знання, форми, використання, застосування, спеціальні знання, спеціаліст, експерт, експертиза, консультація.

Постановка проблеми. Аналіз статистичних даних Генеральної прокуратури України свідчить про не досить високий рівень розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Так, за останні роки було обліковано: у 2016 р. – 4 555; 2017 р. – 4 668; 2018 р. – 4 434 кримінальних правопорушень, що свідчить про високий рівень злочинності серед медичних або фармацевтичних працівників.

Способи вчинення неналежного виконання професійних обов'язків медичного або фармацевтичного працівника різноманітні, нерідко вони визначаються вибором методів лікування, які порушують медичні, фармацевтичні стандарти або інші нормативно-правові документи Міністерства охорони здоров'я України, недотримання норм та правил виробництва, виготовлення

та зберігання лікарських засобів, неналежне призначення, відпуск та застосування фармацевтичної продукції. Зазначене, безперечно, ускладнює процес успішного розкриття злочину. З огляду на це, виникає необхідність широкого використання спеціальних знань, особливо у галузі медицини, фармації та фармакології, криміналістики, психології та інших.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження форм використання спеціальних знань склали фундаментальні роботи А. С. Амеліна, О. В. Бишевець, А. В. Боднар, Л. В. Дмитрієва, В. І. Завидняк, І. І. Когутич, М. В. Кривонос, Є. Д. Лук'янчиков, О. В. Пчеліна, Б. В. Романюк, В. В. Тіщенко, О. Б. Яковіна. Проте донині недостатньо з'ясовані окремі аспекти практичного характеру, зокрема це питання, пов'язані із формами викорис-

тання спеціальних знань під час розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. З огляду на це, виникає необхідність детального дослідження форм використання спеціальних знань вищезгаданих злочинів.

Метою наукової статті є характеристика форм використання спеціальних знань у розслідуванні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником.

Виклад основного матеріалу. Необхідність використання спеціальних знань у розслідуванні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником зумовлена насамперед особливостями визначення та встановлення обстановки лікувального процесу, виявлення знарядь і засобів, які спричинили тяжкі наслідки для здоров'я пацієнта. Також виникає багато інших специфічних завдань, для вирішення яких потрібна кваліфікована допомога фахівців, які володіють необхідними спеціальними знаннями та навичками.

Результативність використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів, передбачених ст. 140 КК України, насамперед залежить від правильного вибору тієї чи іншої форми використання таких знань.

У криміналістиці під формою використання спеціальних знань розуміють зовнішній прояв їх суті, що зумовлена їх змістом та знаходить своє практичне відображення під час розслідування злочинів [1, с. 157].

Але перш ніж перейти до характеристики форм досліджуваних злочинів, варто уточнити терміни «використання» та «застосування» спеціальних знань.

Згідно з тлумачним словником сучасної української мови, «*використовувати*» означає застосовувати, вживати що-небудь з користю, користуватися чимось [2, с. 97].

«*Застосовувати*» означає використовувати, запроваджувати в ужиток, пристосовувати [2, с. 331].

Стосовно спеціальних знань ці два терміни означають різні напрями діяльності, адже використовують спеціальні знання експерт і спеціаліст у різних формах, а застосовують ці знання особи, що здійснюють кримінальне судочинство, використовуючи результати цього для потреб доказування й втілюючи їх у встановлену законом форму [3, с. 138].

Отже, експерти і спеціалісти застосовують спеціальні знання з певної галузі, а слідчий, прокурор та слідчий суддя використовують їх у вигляді залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) дій, призначення судово-

вих експертиз, надання консультативної допомоги та інше.

Аналіз кримінальних проваджень щодо неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником дає підстави виділити основні форми використання спеціальних знань, до яких слід віднести: участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій (ч. 3 ст. 224; ч. 1 ст. 226; ч. 1 ст. 227; ч. 8 ст. 228; ч. 1 ст. 236; ч. 3 ст. 237; ч. 1 ст. 238; ч. 2, 3 ст. 239 ч. 2 ст. 240; ч. 2 ст. 241 КПК України); консультації спеціаліста (ч. 1 ст. 71 КПК України); проведення судових експертиз (ст. 242-245 КПК України).

Поширеними формами використання спеціальних знань у розслідуванні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником є **участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій та консультації спеціаліста.**

Головним суб'єктом застосування спеціальних знань у кримінальному провадженні вищезгаданих форм є спеціаліст.

Спеціаліст, згідно із чинним Кримінальним процесуальним кодексом України, є учасником кримінального провадження з визначеними правами, обов'язками та відповідальністю (ст. ст. 71, 72 КПК України).

У процесі розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником до участі у слідчих (розшукових) діях залучаються: спеціалісти у галузі медицини (судово-медичний експерт або лікар); спеціалісти у галузі фармації та фармакології (фармацевт, провізор); спеціалісти у галузі криміналістики (експерт-криміналіст); спеціалісти у галузі психології (психолог) та інші залежно від обставин скоєного злочину.

На основі проведеного аналізу визначено основні вимоги, які висуваються до спеціалістів, яких залучено до розслідування злочинів, передбачених ст. 140 КК України: 1) володіють необхідними спеціальними знаннями професійного характеру (фармацевтичними, медичними, психологічними та іншими); 2) мають практичний досвід за відповідною спеціалізацією; 3) мають практичні навички застосування технічних та інших спеціальних засобів; 4) необхідні знання, навички та досвід отримують у результаті професійного освітнього або самостійного навчання та досвіду; 5) незацікавлені у результатах кримінального провадження; 6) сприяють органам досудового розслідування у розв'язанні завдань кримінального провадження; 7) залучаються (запрошуються) відповідно до норм КПК України або на розсуд особи, яка проводить досудове розслідування; 8) результати діяльності відображаються у процесуальних документах

та використовуються як докази у кримінальному провадженні.

Як свідчить практика, під час розслідування неналежного виконання професійних обов'язків найбільш ефективною є участь спеціалістів під час проведення огляду місця події (ст. ст. 237, 238 КПК України), допиту (ст. 224 КПК України) та освідування особи (ст. 241 КПК України).

Так, відповідно до ч. 3 ст. 237 КПК України з метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в огляді може запросити спеціалістів [4].

Такі особи під час проведення огляду місця події за фактом вчинення неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, користуючись спеціальними знаннями в конкретній галузі, визначають якість та обсяг наданої медичної або фармацевтичної допомоги пацієнту, виявляють та фіксують невидимі сліди від лікарських засобів, папілярних узорів від пальців рук, сліди виділень організму пацієнта та інші. Допомагають звернути увагу слідчого на залишені медичні інструменти, відходи та інші специфічні об'єкти, які могли бути застосовані під час надання допомоги пацієнту. Також мають навички та досвід правильного пакування виявлених слідів для їх подальшого збереження та використання з можливістю ідентифікації та діагностики.

Участь спеціалістів у проведенні допиту передбачається ч. 3 ст. 224, ч. 1 ст. 226, ч. 1 ст. 227 КПК України [4]. Проводячи допит за фактом вчинення неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, слід враховувати емоційний стан допитуваного. Спеціаліст, застосовуючи тактичні прийоми, допоможе звернути увагу слідчого на типові психологічні риси допитуваного, окремі психологічні стани (їх наявність чи відсутність на місці вчинення злочину), за допомогою методів та засобів психологічного впливу встановить присутність нервово-психічних навантажень під час надання медичної або фармацевтичної допомоги та інше.

Крім того, спеціаліст допоможе виявити неправдиві показання, поставити запитання, що потребують уточнення або стосуються деталей, пов'язаних із наданням медичних (фармацевтичних) послуг, проаналізувати та роз'яснити чинні спеціальні правила, інструкції та інші документи. У тому числі аналізує та оцінює результати проведеного допиту.

Відповідно до ч. 2 ст. 241 КПК України передбачається участь спеціалістів у проведенні освідування. Залучені до проведення

освідування спеціалісти надають слідчому допомогу у виявленні та фіксації тілесних ушкоджень, виявляють на тілі особи, яка проходить освідування, речовин біологічного, хімічного чи іншого походження. Встановлюються можливі причини та умови, які сприяли неналежному виконанню професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником.

Участь декількох спеціалістів різного фаху забезпечить кваліфіковане проведення вищезгаданих та інших слідчих (розшукових) дій, розширить теоретичні та практичні можливості слідчого. При цьому слідчому (прокурору) необхідно проявити свої організаторські здібності, правильно розподілити обов'язки та налагодити взаємодію між спеціалістами та іншими учасниками слідчої оперативної групи.

Консультації спеціаліста – це науково обгрунтовані роз'яснення і поради, які засновані на спеціальних знаннях спеціаліста, повідомляються в усній або письмовій формі та потребують відображення у процесуальних документах.

Перевага консультації спеціаліста полягає в оперативному отриманні інформації стосовно наукових та практичних положень, коментуванні окремих інформативних позицій, які цікавлять сторони кримінального провадження, або встановленні нових фактів, важливих для з'ясування обставин кримінального провадження.

Диспозиція норми, закріпленої в ч. 1 та ч. 2 ст. 140 КК, має бланкетний характер, тому у кожному конкретному випадку слідчому необхідно встановити, які саме професійні обов'язки поклалися на особу і які з цих обов'язків не виконані взагалі або виконані неналежним чином, а також вимоги яких конкретно нормативних актів (інструкцій, правил, вказівок, розпоряджень тощо) порушено [5]. Звичайно, що у слідчого відсутні спеціальні знання щодо змісту основних положень таких документів.

Тому під час проведення слідчих (розшукових) дій запрошений у ролі консультанта спеціаліст допоможе швидко визначити та роз'яснити слідчому основний зміст нормативно-правових актів, якими керуються медичні або фармацевтичні працівники, відомості щодо їх атестації та акредитації медичного закладу залежно від обставин кримінального правопорушення.

Також надає інформацію про медичну документацію, перелік якої затверджено наказом МОЗ України Від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони

здоров'я незалежно від форм власності та підпорядкування».

Однак результати такої діяльності спеціаліста не завжди доводилось побачити в матеріалах кримінального провадження за фактами злочинів, передбачених ст. 140 КК України. В основному така форма використання спеціальних знань надавалася в усній формі та не відображалася у процесуальних документах.

Так, деякі вчені пропонують відображати консультації спеціалістів у спеціальному додатку до протоколів слідчих (розшукових) дій, назвавши його «Діяльність спеціаліста(ів)». Такий документ належатиме до матеріалів, що додають до протоколу та пояснюють його зміст. У додатку має бути зафіксовано основні види сприяння спеціалістів слідчому: а) застосування науково-технічних засобів; б) консультації; в) рекомендації [6, с. 52].

На нашу думку, результати консультативної діяльності спеціаліста варто фіксувати у протоколі слідчої (розшукової) дії або на носії інформації, на якому за допомогою технічних засобів зафіксовані процесуальні дії. Додатки, які долучаються до протоколів, чітко визначені у ст. 105 КПК України.

Наступна форма – судова експертиза, яка має вагоме доказове значення у процесі розслідування вищезгаданих злочинів та використовує широкий арсенал сучасних методів та науково-технічних засобів, що значно розширюють можливості в отриманні доказової інформації.

Головним суб'єктом застосування спеціальних знань у формі судової експертизи є експерт.

Процесуальний статус, права, обов'язки, роль експерта, окремі вимоги та гарантії його незалежності, відповідальність визначені Кримінальним процесуальним кодексом України, Законом України «Про судову експертизу», Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, що затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5, Інструкцією про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах, затвердженою Наказом Міністерства юстиції України 12.12.2011 № 3505/5, Положенням про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, затвердженим Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343.

На підставі аналізу ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» можна виділити категорії експертів, яких залучають до проведення судових експертиз:

1) атестовані експерти – співробітники державних спеціалізованих судово-експертних

установ, які проводять експертизи відповідно до своїх посадових обов'язків; 2) атестовані експерти, які не є співробітниками державних спеціалізованих судово-експертних установ. Цими особами є спеціалісти, які проводять ті ж судові експертизи, що і співробітники державних спеціалізованих судово-експертних установ та відомчих експертних служб, за винятком криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз; 3) інші фахівці у відповідних галузях знань, які проводять експертизи, не передбачені у державних спеціалізованих установах. Як правило, такі фахівці залучаються до проведення експертизи одноразово. До них належать фахівці, які не передбачені штатами експертних установ у зв'язку з рідкістю призначення відповідних експертиз [7, с. 26-27].

Обов'язковими вимогами, які висуваються до експерта під час розслідування злочинів, передбачених ст. 140 КК України, вважаємо такі: 1) мають відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста, пройшли відповідну підготовку, атестовані та отримали кваліфікацію експерта з певної спеціальності; 2) внесені до Державного реєстру атестованих судових експертів; 3) не зацікавлені у результатах кримінального провадження; 4) незалежні (автономні) (у виборі методів дослідження, формулюванні висновків); 5) компетентні (мають комплекс знань, умінь та навичок в галузі теорії, методики та практики з певного виду, підвиду, роду або класу); 6) запрошуються для проведення дослідження та надання висновку.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про судову експертизу», судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [8].

Процесуальні підстави проведення експертизи визначено у ст. 242 КПК України, відповідно до частини першої якої експертизу проводить експерт за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Фактичною підставою для призначення експертизи є потреба у наукових, технічних або інших спеціальних знаннях, які потрібні для вирішення певних питань у кримінальному провадженні.

За результатами вивчення кримінальних проваджень виявлено такі недоліки у призначенні судових експертиз неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником: 1) неточно

сформульовані запитання експертові; 2) допущені помилки під час вилучення, пакування та зберігання речових доказів, які надалі відправлено на експертне дослідження; 3) несвоєчасне призначення судових експертиз; 4) відсутність відповідних матеріалів та відомостей медичного характеру, виявлених у ході проведення слідчих (розшукових) дій; 5) відсутність знань та інформації про (нові) види судових експертиз, їх можливості та особливості призначення.

Щоб уникнути таких недоліків, необхідно розглянути види, можливості та значення судових експертиз, які можуть призначатись під час розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником.

За статистикою найчастіше проводиться *судово-медична експертиза*, важливість якої полягає в тому, що в процесі її проведення встановлюється причинно-наслідковий зв'язок між діями лікаря (фармацевта) та негативними наслідками, які загрожують життю та здоров'ю пацієнта. Судово-медичною експертизою встановлюються причина смерті, наявність тілесних ушкоджень, тяжкість, характер, механізм, локалізація, спосіб та давність їх утворення, проводиться оцінка дій лікаря (фармацевта), передбачення негативних наслідків та інше. Проте іноді трапляються випадки, коли експерту нелегко встановити прямий характер зв'язку між діями особи, яка скоїла злочин, та їх наслідками. Це насамперед пов'язано з індивідуальними особливостями організму пацієнта, характером та перебігом захворювання, відсутністю методологічних підходів та єдиних критеріїв оцінки якості надання медичної допомоги.

Для проведення судово-медичної експертизи надають оригінали медичної документації. Особливе значення під час проведення судово-медичної експертизи має вивчення медичної карти стаціонарного хворого. Історія хвороби – це основний документ, який визначає характер наданої пацієнтові медичної допомоги. У ній має відобразитися паспортна частина, скарги пацієнта, перенесені хвороби. У діагнозі вказується основне загальне захворювання, основне специфічне захворювання, окреме специфічне захворювання, яке необхідно враховувати, складаючи план лікування. План лікування повинен відповідати встановленому діагнозу. У щоденнику вказуються лікувальні процедури та їхні результати. Епікриз містить результати лікування. Якщо таких документів або записів немає, то довести правильність наданої медичної допомоги неможливо. У такому разі всі ускладнення вважають результатом неналежного надання медичної допомоги [9].

У разі дослідження лікарських засобів призначається *фармацевтична та фармакологічна експертизи*. Такі експертизи дуже співзвучні за вимовою, але поняття «фармація» та «фармакологія» не є синонімічними – це різні науки, які існують незалежно одна від іншої.

Фармацевтична експертиза встановлює фізичні та хімічні властивості лікарських засобів, умови їх зберігання, а також методи дослідження якісного та кількісного складу [10, с. 148]. Фармакологічна визначає дію певних речовин, отруйність лікарських препаратів у кількісному та ситуаційному відношенні, вивчає залежність їх впливу на організм від різних факторів об'єктивного та суб'єктивного характеру, умови кумуляції, протипоказання тощо [10, с. 151-152].

У кримінальних провадженнях за фактами неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником також можуть проводитись: а) *судово-психологічна експертиза* для встановлення стану здоров'я пацієнта (наявність або відсутність захворювання; нанесення ушкодження з власної вини, провідні мотиви, емоційне реагування в складних ситуаціях); б) *техніко-криміналістичне дослідження документів* для встановлення способів технічної підпису, змісту закреслених текстів, дослідження зміни медичних документів шляхом дописування або підчистки; в) *дактилоскопічна* для ідентифікації особи за слідами її рук (наприклад, залишених на лікарських засобах, ампулах, шприцах); г) *біологічна* для встановлення виду досліджуваної речовини, групових і типових ознак крові, виділень, тканин, органів організму людини, стану та причин, що викликали зміни об'єкта; д) *хімічна* експертиза для дослідження складу речовин (наприклад, порошків, кислот).

Результати проведених експертиз оформлюються висновком експерта, який повинен відповідати критеріям належності, допустимості та достовірності.

Новим КПК України також встановлено норму, згідно з якою до процесуальних джерел доказів разом із висновком експерта віднесено і його показання, надані в усній чи письмовій формі під час допиту (статті 84, 95, 356 КПК України), що також забезпечить повноту дослідження доказів та вдосконалив процедуру оцінки висновку експерта в суді [11].

На стадії досудового розслідування допит експерта прямо не передбачений. Хоча в п. 2 ч. 5 ст. 69 КПК України значиться про його обов'язок прибути не лише до суду, а й до слідчого та прокурора і дати відповіді під час допиту, але в ст. 224 КПК України, норми якої присвячені допиту на досудовому розслідуванні, йдеться лише про допит свідка і потер-

пілого. Тому слід визнати, що за новим КПК допит експерта може бути здійснений лише у суді (ст. 356 КПК України) [11].

Висновки

Узагальнюючи вищевикладене, можемо зробити висновок, що до основних форм використання спеціальних знань у розслідуванні належить виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівників належать: участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій, консультації спеціалістів та проведення судових експертиз. Комплексне використання таких форм забезпечить об'єктивність, повноту і всебічність досудового розслідування та сприятиме оперативному розкриттю злочинів, передбачених ст. 140 КК України.

Список використаних джерел:

1. Марчук Р. П. Форми використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів та їх криміналістична систематизація. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. № 2. С. 156-160.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.

3. Ламах Т. Б. Можливості використання спеціальних знань у досудовому розслідуванні масових заворушень. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 1 (6). С. 136–140.

The article deals with the main forms of use of specialized knowledge when investigating improper performance of the obligations by a medical or pharmaceutical officer. The author focuses on the characteristics of the forms of crimes under investigation. The experts, as well as the basic demands made of them if the involvements in criminal investigations are determined. The article draws attention to the effectiveness of the involvement of the specialist when inspecting the scene of the crime, interrogations and examination of a person. Further attention is drawn to the benefits of consultations received from specialists and the need for them, which is to promptly obtain information that is important in order to determine the circumstances of improper performance of the obligations by a medical or pharmaceutical officer. In particular, it is argued that the results of the advisory activities of the specialist should be reflected in the records of investigative proceedings or recorded on digital media. The author describes the forensic examination that has considerable probative value in the process of investigating improper performance of the obligations by a medical or pharmaceutical officer, turning to the most common expertise, which are ordered in the investigation of the crimes under consideration. The subjects of application of specialized knowledge in the form of forensic examination, as well as the main requirements for them are identified. The author makes some critical remarks on the interrogation of the expert and points out that this form of use of specialized knowledge is not expressly provided for at the pre-trial stage. It is argued that under the current Criminal Procedural Code of Ukraine an interrogation of an expert can be conducted only in court.

The study reveals that the use of such forms of use of specialized knowledge will ensure the objectivity, completeness and comprehensiveness of the pre-trial investigation and facilitate the prompt and effective disclosure of crimes committed as a result of improper performance of the obligations by a medical or pharmaceutical officer.

Key words: investigative (search) actions, specialized knowledge, forms, use, application, specialist, expert, expertise, consultation.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповненнями на 19 лютого 2019 року. Київ : Алерта, 2019. 324 с.

5. Про судову практику розгляду кримінальних проваджень щодо злочинів проти життя і здоров'я особи за 2014 рік. URL : <https://docs.dtkk.ua/download/pdf/1077.5091.1> (дата звернення: 25.07.2019).

6. Боднар А. В. Форми використання спеціальних знань під час розслідування знищення або пошкодження майна. *Науковий вісник національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 3 (104). С. 46-58.

7. Дудич А. В. Експерт як учасник кримінального провадження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2016. 253 с.

8. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 25.07.2019).

9. Особливості проведення судово-медичної експертизи лікарських помилок. URL : <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13361/41.pdf> (дата звернення: 25.07.2019).

10. Гук О. Г. Розслідування фальсифікації лікарських засобів та обігу фальсифікованих лікарських засобів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2016. 201 с.

11. Теорія та практика використання спеціальних знань в розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. URL : <https://www.academia.edu/36266789> (дата звернення: 25.07.2019).